

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 56/20
Luksemburg, 7 maja 2020 r.

Wyrok w sprawie C-641/18
LG i in. / Rina SpA i Ente Registro Navale

Ofiary zatonięcia statku pływającego pod banderą panamską mogą wytoczyć przed sądami włoskimi powództwo z tytułu odpowiedzialności cywilnej przeciwko podmiotom prawa włoskiego, które dokonały klasyfikacji i certyfikacji owego statku

Podmioty te mogą powoływać się na immunitet jurysdykcyjny jedynie w zakresie, w jakim podejmowane przez nie czynności stanowiły przejaw władztwa publicznego państwa panamskiego

W wyroku Rina (C-641/18), ogłoszonym w dniu 7 maja 2020 r., Trybunał orzekł, po pierwsze, że **powództwo o odszkodowanie wniesione przeciwko osobom prawnym prawa prywatnego prowadzącym działalność w zakresie klasyfikacji i certyfikacji statków na rachunek i z upoważnienia państwa trzeciego jest objęte zakresem pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001¹ (zwanego dalej „rozporządzeniem Bruksela I”), a w konsekwencji zakresem stosowania tego rozporządzenia, jeżeli działalność ta nie jest wykonywana w oparciu o prerogatywy władzy publicznej w rozumieniu prawa Unii.** Po drugie Trybunał orzekł, że zasada międzynarodowego prawa zwyczajowego dotycząca immunitetu jurysdykcyjnego nie stoi na przeszkodzie wykonywaniu przez sąd krajowy rozpatrujący sprawę jurysdykcji w oparciu o rzeczony rozporządzenie w sporze, którego przedmiotem jest opisane powództwo, jeżeli sąd ów stwierdzi, że podmioty te nie korzystały z prerogatyw władzy publicznej w rozumieniu prawa międzynarodowego.

W 2006 r. pływający pod banderą Republiki Panamy statek „Al Salam Boccaccio '98” zatonął na Morzu Czerwonym, w wyniku czego zginęło ponad 1000 osób. Krewni ofiar i pasażerowie ocaleni z katastrofy wytoczyli przed Tribunale di Genova (sądem rejonowym w Genui, Włochy) powództwo przeciwko mającym siedzibę w Genui Rina SpA i Ente Registro Italiane Navale (zwanym dalej „spółkami Rina”), które dokonały czynności w zakresie klasyfikacji i certyfikacji statku, który zatonął. Powodowie żądają naprawienia szkód majątkowych i niemajątkowych wynikających z ewentualnej odpowiedzialności cywilnej spółek Rina, podnosząc przed sądem krajowym, że przyczyną zatonięcia statku były opisane czynności dokonywane przez spółki Rina w zakresie certyfikacji i klasyfikacji. Spółki Rina podnoszą zarzut braku jurysdykcji sądu krajowego, powołując się na zasadę immunitetu jurysdykcyjnego państw obcych w oparciu o uzasadnienie, że czynności dokonywane w zakresie certyfikacji i klasyfikacji były przez nie wykonywane z upoważnienia Republiki Panamy i w konsekwencji stanowiły przejaw suwerennych prerogatyw upoważniającego państwa. Sąd krajowy, zastanawiając się nad właściwością włoskich sądów, przedłożył Trybunałowi pytanie prejudycjalne.

W pierwszej kolejności Trybunał przystąpił do dokonania wykładni pojęcia „spraw cywilnych i handlowych” w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia Bruksela I mając na uwadze ewentualne objęcie zakresem tego pojęcia czynności w zakresie klasyfikacji i certyfikacji statków morskich, dokonywanych przez spółki Rina z upoważnienia i na rachunek Republiki Panamy w celu ustalenia, czy sądy włoskie są właściwe na podstawie art. 2 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia². Na wstępie Trybunał przypominał, że chociaż określone spory między organem

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42). Przepis ten stanowi w szczególności, że rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych.

² Zgodnie z tym przepisem osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego.

władzy publicznej a podmiotem prawa prywatnego mogą być **objęte zakresem stosowania rozporządzenia Bruksela I, gdy powództwa dotyczą czynności dokonywanych poza sferą władztwa publicznego (*acta iure gestionis*), to inaczej jest w sytuacji, gdy organ władzy publicznej wykonuje władztwo publiczne (*acta iure imperii*)**. W tym kontekście Trybunał zauważył, że fakt dokonywania określonych czynności z upoważnienia państwa nie jest istotny; sama okoliczność, iż niektóre kompetencje są delegowane na mocy aktu władzy publicznej, nie sprawia bowiem, że ich wykonywanie oznacza podejmowanie działań o charakterze władczym. To samo dotyczy okoliczności, iż sporne czynności z zakresu klasyfikacji i certyfikacji były przeprowadzane na rachunek i w interesie Republiki Panamy, ponieważ działanie na rachunek państwa nie zawsze oznacza wykonywanie władztwa publicznego. Ponadto okoliczność, że niektóre rodzaje działalności należą do sfery zadań publicznych, nie stanowi sama w sobie wystarczającej podstawy do zakwalifikowania takiej działalności jako działania o charakterze władczym. Trybunał podkreślił, że **dla celów ustalenia, czy czynności stanowiące przedmiot sporu w postępowaniu przed sądem krajowym były dokonywane w ramach wykonywania władztwa publicznego, istotnym kryterium jest kryterium wykonywania uprawnień wykraczających poza normy obowiązujące w stosunkach między jednostkami**.

W kwestii tej Trybunał orzekł, że czynności z zakresu klasyfikacji i certyfikacji dokonywane przez spółki Rina polegały wyłącznie na stwierdzeniu, czy statek spełnia wymogi określone w obowiązujących aktach prawnych, a jeśli tak, to na wystawieniu odpowiednich certyfikatów. Z kolei interpretacja i wybór mających zastosowanie wymogów technicznych były zastrzeżone dla władz Republiki Panamy. Co prawda weryfikacja stanu statku przez spółkę dokonującą klasyfikacji i certyfikacji statków morskich może w danym przypadku doprowadzić do cofnięcia certyfikatu ze względu na niespełnianie tych wymogów. Cofnięcie certyfikatu nie jest jednak wynikiem wykonywania uprawnień decyzyjnych przez upoważnione podmioty, działające w ramach wcześniej ustanowionych uregulowań prawnych. Jeżeli w wyniku cofnięcia certyfikatu statek morski nie może uprawiać żeglugi, wynika to z nałożonej prawem sankcji. Ostatecznie Trybunał doszedł do wniosku, że **z zastrzeżeniem ustaleń, których dokonanie należy do sądu krajowego, czynności z zakresu klasyfikacji i certyfikacji, takie jak te przeprowadzone przez spółki Rina, nie mogą być uznane za podejmowane w ramach wykonywania prerogatyw władzy publicznej w rozumieniu prawa Unii**.

W drugiej kolejności Trybunał zbadał ewentualny wpływ, jaki na zastosowanie rozporządzenia Bruksela I ma wyjątek wywodzony z zasady międzynarodowego prawa zwyczajowego dotyczący immunitetu jurysdykcyjnego. Trybunał zauważył, że we wcześniejszym orzecznictwie orzekł już, iż **w świetle aktualnego stanu prawa międzynarodowego immunitet jurysdykcyjny państw nie ma charakteru absolutnego**, ale uznaje się go powszechnie w sytuacji, gdy spór dotyczy aktów suwerennych dokonywanych w sferze *iure imperii*. **Można natomiast wykluczyć immunitet w sytuacjach, gdy powództwo dotyczy aktów, które nie są objęte zakresem wykonywania władzy publicznej**. Immunitet jurysdykcyjny podmiotów prawa prywatnego, takich jak spółki Rina, nie jest powszechnie uznawany w odniesieniu do czynności z zakresu klasyfikacji i certyfikacji statków, gdy czynności te nie wpisują się w ramy wykonywania władztwa publicznego w rozumieniu prawa międzynarodowego. Z tego względu Trybunał doszedł do wniosku, że zasada międzynarodowego prawa zwyczajowego ustanawiająca immunitet jurysdykcyjny nie stoi na przeszkodzie stosowaniu rozporządzenia Bruksela I w sporze takim jak stanowiący przedmiot postępowania przed sądem krajowym, jeżeli sąd rozpoznający sprawę stwierdzi, że podmioty dokonujące klasyfikacji i certyfikacji nie korzystały z prerogatyw władzy publicznej w rozumieniu prawa międzynarodowego.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793